

|  |           |
|--|-----------|
| Podziękowania .....  | 5         |
| <b>1. WSTĘP . . . . .</b>  | <b>9</b>  |
| Kwestia granic .....   | 12        |
| Granice nauki .....  | 13        |
| Nauka i religia w szerszej perspektywie .....  | 17        |
| Granice pomiędzy psychologią i religią .....   | 19        |
| Rozdział pomiędzy psychologią a filozofią i teologią .....                                       | 22        |
| Psychologia powiązana z filozofią i z teologią.....  | 25        |
| Psychologia chrześcijańska .....   | 28        |
| Psychologia zamiast religii.....   | 30        |
| Granice psychologii i religii dzisiaj?.....  | 32        |
| Perspektywa krytyczna .....  | 33        |
| Rzut oka na problem relacji pomiędzy psychologią<br>i katolicyzmem: problematyczność granic..... | 38        |
| Rozdział 2. Najważniejsze pęknienie: modernizm i psychologia ..                                  | 39        |
| Rozdział 3. Psychologia neoscholastyczna .....   | 40        |
| Rozdział 4. Psychologia jako pogranicze: katolicyzm, spirytualizm<br>i nauka.....                | 41        |
| Rozdział 5. Psychoanaliza a siła woli .....  | 42        |
| Rozdział 6. Z głębokości: wyzwanie Carla G. Junga i reakce katolickie ..                         | 44        |
| Rozdział 7. Instytucjonalizacja związków pomiędzy psychologią<br>a katolicyzmem.....             | 46        |
| Rozdział 8. Psychologia humanistyczna i katolicyzm: dialog<br>i konfrontacja .....               | 47        |
| Rozdział 9. Strefy wymiany wiedzy pomiędzy psychologią<br>i katolicyzmem .....                   | 48        |
| Rozdział 10. Rozdroże .....  | 49        |
| Czy istnieje psychologia katolicka?.....   | 50        |
| <b>2. NAJWAŻNIEJSZE PĘKNIĘCIE: MODERNIZM I PSYCHOLOGIA . . . . .</b>                             | <b>53</b> |
| Trwały ślad modernizmu .....   | 55        |
| Zapowiedź kryzysu modernistycznego .....   | 57        |
| Odrodzenie tomizmu: reakja na polityczne i intelektualne przemiany<br>nowoczesnego świata.....   | 58        |
| Modernizm .....  | 64        |
| Modernizm psychologiczny Tyrrella .....  | 65        |
| Wkład Tyrrella w psychologię religii.....  | 67        |
| Modernizm, synteza wszelkich herezji .....   | 73        |

|  |     |
|--|-----|
| Konsekwencje kryzysu modernistycznego dla psychologii .....                  | 78  |
| Ostrożne stanowisko Misiaka i Staudt .....                                   | 78  |
| Progresywny neoscholastyk Merciera .....                                     | 80  |
| Cień modernizmu nad Mercierem .....  | 82  |
| Merciera krytyka psychologii .....   | 84  |
| „Historia psychologii nowożytnej” a krytyka modernizmu<br>w „Pascendi” ..... | 85  |
| Agnostyczym i pozytywizm .....   | 86  |
| Idealizm i filozofia immanencji .....  | 88  |
| Teoria ewolucji .....  | 89  |
| Wnioski .....  | 91  |
| Podejrzana nauka .....   | 92  |
| Czy kryzys się skończył? .....   | 93  |
| <br>3. PSYCHOLOGIA NEOSCHOLASTYCZNA .....                                    | 97  |
| Filozoficzna psychologia neoscholastyczna .....                              | 99  |
| Kwestia duszy w psychologii empirycznej .....                                | 99  |
| Wiara i rozum .....  | 100 |
| Dusza .....  | 101 |
| Kwestie pogranicze .....   | 103 |
| Neoscholastyka i nowa psychologia .....                                      | 104 |
| Neoscholastyka Merciera .....  | 104 |
| Rozum i wiara .....  | 105 |
| Analiza i synteza .....  | 106 |
| Neoscholastyczna psychologia Merciera .....                                  | 107 |
| Izolacja katolików w świecie nauki .....                                     | 107 |
| Autonomia psychologii eksperimentalnej .....                                 | 109 |
| Hierarchiczna relacja pomiędzy psychologią filozoficzną i naukową .....      | 110 |
| Zmienny i niezmienny charakter myśli filozoficznej .....                     | 111 |
| Znaczenie wizji Merciera .....   | 113 |
| Psychologia neoscholastyczna w kontekście amerykańskim .....                 | 114 |
| Filozoficzny i naukowy wymiar psychologii neoscholastycznej .....            | 119 |
| Krytyka filozoficznych założeń psychologii naukowej .....                    | 119 |
| Relacje pomiędzy psychologią filozoficzną i naukową .....                    | 122 |
| Empiryczna psychologia neoscholastyczna .....                                | 126 |
| Akademicka psychologia neoscholastyczna .....                                | 126 |
| Psychologia neoscholastyczna w podręcznikach .....                           | 126 |
| Tradycja eksperimentalna .....   | 131 |
| Neoscholastyczna psychologia poznawcza .....                                 | 132 |
| Psychologia poznawcza Moore'a .....  | 133 |
| Struktura „Psychologii poznawczej” Moore'a .....                             | 134 |
| Eksperimentalne badania Moore'a nad poznaniem .....                          | 135 |
| Badania eksperimentalne nawiązujące do prac eksperimentalnych .....          |     |

|  |     |     |
|--|-----|-----|
| Badania statystyczne Moore'a .....   | 139 |     |
| Badania dotyczące poznania na katolickim uniwersytecie<br>w Waszyngtonie .....                           | 140 |     |
| Praktyki badawcze psychologii neoscholastycznej .....  | 141 |     |
| Czy psychologia Moore'a była zbyt tomistyczna?<br>A może była za mało tomistyczna? .....                 | 142 |     |
| Szerzej rozumiana społeczność katolicka – zastosowania praktyczne<br>psychologii neoscholastycznej ..... | 145 |     |
| Późniejsze badania eksperymentalne .....   | 150 |     |
| Zmierzch psychologii neoscholastycznej .....   | 151 |     |
| Autonomia psychologii a autonomia psychologów katolickich .....  | 154 |     |
| Zmierzch filozofii neoscholastycznej .....   | 159 |     |
| Od neoscholastyki do fenomenologii i psychologii humanistycznej .....                                    | 160 |     |
| Losy duszy, czyli raz jeszcze o psychologii i religii .....  | 166 |     |
| Wnioski .....  | 168 |     |
| <br>4. PSYCHOLOGIA JAKO POGRANICZE: KATOLICYZM,<br>SPIRYTUALIZM I NAUKA .....                            |     | 171 |
| Hipnotyzm, spirytualizm i leczenie umysłem: katolicy i pierwsza<br>fala psychoterapii .....              | 175 |     |
| Moc umysłu: spirytualizm i leczenie umysłem ( <i>Mind Cure</i> ) .....                                   | 176 |     |
| Reakcje katolickie: psychologia jako pogranicze nauki i religii .....                                    | 181 |     |
| Katolicy i hipnoza: zagadnienie woli .....   | 182 |     |
| Katolicy i spirytyzm: nowe objawienia? .....   | 190 |     |
| Katolicka alternatywa dla spirytyzmu .....   | 206 |     |
| Katolicka krytyka <i>Christian Science</i> i innych form ruchu <i>New Thought</i> ..                     | 215 |     |
| James Joseph Walsh i terapia psychiczna .....  | 222 |     |
| Psychologia na pograniczu .....  | 231 |     |
| <br>5. PSYCHOANALIZA A SIŁA WOLI .....   |     | 235 |
| Wczesne katolickie reakcje na psychoanalizę .....  | 236 |     |
| Neoscholastyka i psychoanaliza .....   | 241 |     |
| E. Boyd Barrett: od jezuitów do psychoanalytyka .....  | 242 |     |
| Dygresja na temat woli .....   | 256 |     |
| Próby recepcji psychoanalizy na katolickim uniwersytecie<br>w Waszyngtonie .....                         | 260 |     |
| Tomistyczna psychologia dynamiczna .....   | 263 |     |
| Konflikty i kompromisy .....   | 268 |     |
| Filozoficzne odrzucenie teorii i praktyki freudowskiej przez<br>Rudolfa Allersa .....                    | 268 |     |
| Oskarżenia Fultona Sheena pod adresem psychoanalizy .....  | 272 |     |
| Okres po kontrowersji wokół wypowiedzi Sheena .....  | 277 |     |
| Psychologizująca duchowość w powojennej Ameryce .....  | 278 |     |
| Rozgraniczenia i zatarcie granic .....   | 280 |     |

|   |     |
|---|-----|
| Poza granice neoscholastyki i psychoanalizy .....                                       | 282 |
| <b>6. Z GŁĘBOKOŚCI: WYZWANIE CARLA G. JUNGA</b>   |     |
| I REAKCJE KATOLICKIE .....  | 285 |
| Poszukiwanie duszy w ziemi jałowej .....  | 287 |
| Psychologia analityczna jako nauka empiryczna .....                                     | 290 |
| Jung i katolicy .....   | 295 |
| Psychologowie neoscholastyczni o psychologii Junga .....                                | 296 |
| Nowoczesność i duch: myśliciele katoliccy na konferencjach Eranos .....                 | 302 |
| Ernesto Buonaiuti i Ecclesia Spiritualis .....  | 303 |
| Psychologiczne znaczenie manicheizmu i gnostyczmu .....                                 | 309 |
| Powrót do źródeł .....  | 311 |
| Hugo Rahner i ponowne odkrycie tradycji patrystycznej .....                             | 317 |
| Duszpasterska troska o dusze: teologowie i psychologia analityczna .....                | 320 |
| Łączenie tomizmu z psychologią analityczną .....  | 328 |
| Angielscy dominikanie i Jung .....  | 329 |
| White: okres przed znajomości z Jungiem .....   | 331 |
| Tomizm White'a .....  | 333 |
| Archetypy, „nieuchwytne granice teologii i psychologii” .....                           | 338 |
| Archetypy a podział na to, co naturalne, i to, co nadprzyrodzone .....                  | 343 |
| „Hiob”, Jung i White .....  | 348 |
| Media i wieści z zaświatów: spirytyzm, Jung i White .....                               | 351 |
| Oceny White'a .....   | 352 |
| W kręgu White'a .....   | 355 |
| Zatarcie granic .....   | 359 |
| <b>7. INSTYTUCJONALIZACJA ZWIĄZEKÓW</b>   |     |
| POMIĘDZY PSYCHOLOGIĄ A KATOLICYZMEM .....   | 361 |
| Nadzieje i zagrożenia związane z psychologią stosowaną .....                            | 362 |
| Psychologia w katolickim szkolnictwie wyższym .....                                     | 366 |
| St. Louis University .....  | 367 |
| Doyle i Loyola University of Chicago .....  | 370 |
| Fordham University .....  | 373 |
| The Catholic University of America .....  | 374 |
| Chicagowskie Towarzystwo Psychologów Katolickich .....                                  | 376 |
| Amerykańskie Katolickie Towarzystwo Psychologiczne .....                                | 381 |
| Getto katolickie? .....   | 382 |
| Powstanie ACPA: lata 1947-1950 .....  | 383 |
| Misja ACPA wśród katolików amerykańskich: lata 1948-1967 .....                          | 388 |
| Psychologia naukowa i amerykańskie szkolnictwo wyższe .....                             | 388 |
| Pośrednictwo pracy .....  | 393 |
| Poddawanie testom psychologicznym kandydatów do życia kapłańskiego<br>i zakonnego ..... | 394 |
| Łączenie psychologii z wiązą .....  | 401 |
| Dobrowolne rozwiązanie Towarzystwa i zmiana jego formuły .....                          | 402 |

|  |     |
|--|-----|
| Dygresja na temat psychologii religii.....   | 406 |
| Zmiana formuły ACPA.....   | 407 |
| Gildia Psychiatrów Katolickich.....  | 413 |
| Znaczenie instytucjonalizacji.....   | 423 |
| <b>8. PSYCHOLOGIA HUMANISTYCZNA I KATOLICYZM:</b>  |     |
| DIALOG I KONFRONTACJA .....  | 425 |
| Od psychologii neoscholastycznej do psychologii humanistycznej .....   | 426 |
| Teologowie zrzucają pancerz neoscholastyki .....   | 426 |
| Szerszy kontekst społeczny .....   | 427 |
| Psychologowie neoscholastyczni zbliżają się do psychologii<br>humanistycznej.....                                    | 429 |
| Inspiracje terapii niedyrektywnej .....  | 430 |
| Od neoscholastyki do humanizmu.....  | 438 |
| Recepcja fenomenologii w psychologii północnoamerykańskiej:<br>trzej przedstawiciele tomizmu fenomenologicznego..... | 443 |
| Magda Arnold (1903-2002) .....   | 446 |
| Raymond J. McCall (1913-1990).....   | 450 |
| Alden L. Fisher (1928-1970) .....  | 454 |
| Od twierdzy do osoby .....   | 459 |
| Psychologia humanistyczna jako psychologia duchowości.....   | 462 |
| Dawniejsza psychologia duchowości .....  | 462 |
| Psychologia humanistyczna, wola i posłuszeństwo.....   | 469 |
| Humanistyczna psychologia duchowości Currana.....  | 470 |
| Van Kaam o posłuszeństwie: nawiązanie do dawniejszej<br>psychologii duchowości .....                                 | 476 |
| Autentyczne posłuszeństwo .....  | 476 |
| Kwestionowanie autorytetu w dyskursie humanistycznym .....   | 479 |
| Terapia jako metafora zmiany .....   | 483 |
| Niczbadane obszary .....   | 485 |
| <b>9. STREFY WYMIANY WIEDZY POMIĘDZY PSYCHOLOGIĄ<br/>I KATOLICYZMEM .....</b>  |     |
| Strefy wymiany .....   | 489 |
| Strefy wymiany w edukacji: osobowość jako kategoria kluczowa .....   | 490 |
| Poradnictwo jako strefa wymiany .....  | 494 |
| Poradnictwo edukacyjne i zawodowe .....  | 508 |
| Poradnictwo pastoralne .....   | 511 |
| Tworzenie się języka psychologii pastoralnej .....   | 512 |
| Wypracowywanie granic w poradnictwie pastoralnym .....   | 515 |
| Konkretnie strefy wymiany .....  | 523 |
| Instytut Psychologii Pastoralnej na uniwersytecie Fordham .....  | 524 |
| Strefa wymiany: istotne zagadnienia psychologii pastoralnej .....  | 525 |
| Wina: wymiar psychologiczny i moralny .....  | 525 |

|  |     |
|--|-----|
| Skrupulactwo . . . . .   | 528 |
| Dygresja: teologia moralna w Stanach Zjednoczonych w latach<br>pięćdziesiątych XX wieku . . . . .    | 529 |
| Dojrzały okres psychologii pastoralnej . . . . .   | 534 |
| Stowarzyszenia i instytucje . . . . .  | 534 |
| Programy studiów magisterskich w zakresie psychologii pastoralnej . . . . .                          | 539 |
| Definicja psychologii pastoralnej . . . . .  | 542 |
| Uwagi końcowe o psychologii pastoralnej . . . . .  | 544 |
| Psychologia pastoralna i homoseksualizm . . . . .  | 545 |
| Zmiany w teologii moralnej oraz w psychologii i w psychiatrii dotyczące<br>homoseksualizmu . . . . . | 548 |
| Uwagi końcowe . . . . .  | 551 |
| <br>   |     |
| 10. ROZDROŻE . . . . .   | 553 |
| Przed rokiem 1879, po roku 1965 . . . . .  | 554 |
| 1879-1965 . . . . .  | 555 |
| Psychologia o janusowym obliczu: <i>ressourcement</i> w psychologii . . . . .                        | 566 |
| Zerwanie z filozofią i z teologią . . . . .  | 566 |
| Konsekwencje zerwania . . . . .  | 568 |
| Ressourcement . . . . .  | 569 |
| Ressourcement w psychologii . . . . .  | 571 |
| Paradoksalna dyscyplina . . . . .  | 575 |
| O nielączaniu psychologii z wiarą chrześcijańską . . . . .   | 578 |
| Unikanie pozytywistycznego ujęcia nauki i religii . . . . .  | 580 |
| Unikanie kultu metody i fideizmu . . . . .   | 582 |
| Unikanie relatywizmu i fundamentalizmu . . . . .   | 584 |
| Psychologia doświadczalna lub empiryczna . . . . .   | 585 |
| Psychologia kulturowa? . . . . .   | 590 |
| Dusza . . . . .  | 592 |
| <br>   |     |
| Bibliografia . . . . .   | 607 |
| <br>   |     |
| Indeks osób . . . . .  | 657 |
| Indeks rzeczowy . . . . .  | 669 |